kutsuti J. Eesti ajutisse valitsusse kohtuministriks. Sel kohal asus ta ka 1919. a. O. Strandmani kabinetis, ja 1919.—20. a. mõlemas J. Tõnissoni kabinetis. Kohtuministrina organiseeris J. meie kohtuasutiste võrgu, korraldas vangistusasutisi ja täitis kuni Riigikohtu loomiseni osaliselt ka viimase ülesandeid, eriti seaduste tõlgitsemise ja seletamise alal. 1917. a. oli J. radikaaldemokraatliku erakonna asutajaid ja esindas seda erakonda Maanõukogus. Kui radikaaldemokraadid ühinesid J. Tõnissoni asutatud demokraatliku erakonnaga Eesti rahvaerakonnaks, oli J. viimase esindajaks Asutavas Kogus ja I, II ning III Riigikogus, kus ta eriti suurt tööjõudu üles näitas, osa võttes mitmesuguste komisjonide tegevusest. Kui peale enamlist riigipöörde-katset 1. XII 1924 tarve tekkis luua laialisele koalitsioonile tugivat valitsust, osutus J.-i tasakaalukas, kaine ja kõigist politilistest kirgedest vaba isik selle ülesande jaoks kõige kohasemaks. J.-i kabinett, mis 1924. a. detsembris ametisse astus ja 1925. a detsembrini kestis, ühendas endas tõepoolest kõik Eesti parteid »seinast seina« ja suutis opositsiooni puudumise tõttu valitsuse ja Riigikogu tööviljakust tunduvalt tõsta, viies m. s. läbi mõned seadused, millede läbiviimine teissugustes oludes oleks kokku põrganud suurte raskustega (näit. riigikorra kaitse seadus, kaitseliidu seadus). 1926. a. novembris nimetati ta J. Temanti valitsuse poolt Eesti Panga presidendiks, mille järel ta III Riigikogust ja üldse politilisest tegevusest lahkus.

Isikl. saadud andmed. *T.*

JAAKSON, Madis, tulunduslik tegelane, sünd. 29. I 1875 Pärnumaal Jakobi klk. talurentniku pojana, õppis 1889. a. peale Pärnu linnakoolis, mille lõpetas 1893. a., teenis peale seda vallakirjutaja abina, vallakohtu- ja postijaama-kirjutajana kuni 1896. a.-ni, mil asus elama Peterburi ja astus teenistusse sealse börsi-notari juurde. Hiljemini õppis J. Peterburis kaubandusteadust ja raamatupidamist ning teenis Peterburi börsi-notari abilisena. J. oli Peterburi Eesti Laenu- ja Hoiu-Ühisuse ja kirjastus-osaühisuse »Ühiselu« asutaja ja nende juhatuse esimees. Eesti Vabadussõja lõpul asus J. Tallinna ja oli siin rea (arvult 10) tulunduslikkude ettevõtete asutaja ja juhatusliige; suurimaks ettevõtteks sel alal oli J.-il A./S. »Harju Pank« asutamine ja juhtimine. Selle panga kaasabil kutsuti ellu mitu tööstuslikku ja kaubanduslikku ettevõtet, mis esialgu jõudsalt teotsesid ja laialisi ärisidemeid sõlmisid välisturgudega, m. s. ka Venemaaga. Mõned operatsioonid ebaõnnestusid siiski neil ettevõtteil ja kui Eestis tekkis tulunduslik depressioon, ei suutnud need ettevõtted saadud kahjusid katta ning olid sunnitud likvideeruma, misjuures Harju Panga pankrott oli suuremaid tulunduslikke kokkuvarisemisi Eestis. Etteheidete ja süüdistuste tagajärjel on J. praegu (1927) tulundusliikust tegevusest tagasi tõmbunud. Olles veel oma ettevõtete eesotsas, võttis J. osa juhatusliikmena mitmest tulundustegelaste ja -ettevõtete koondisest, nagu Börsi Komiteest ja Pankade Nõukogust. *T.*

JAKOBSON (pseud. **Linnutaja**), **Carl Robert,** Eesti ärkamisaja rahvuslik tegelane, sünd. 14. VII 1841 Tartus. Isa — tookordne ülikooli teener Adam J. (sünd. 1. VII 1817, surn. 6. XII 1857), ema Liisa Jegorova, venelane, aga mõisnik v. Kircheiseni juures kasulapsena üles kasvanud ja näilikult oma rahvusest täiesti võõrdunud. A. J. oli pärit Võrumaalt Haanjast, kus ta isa, Jakob Torba, külakooli-õpetajaks olnud, varakult surnud, misjärel lesk lastega Tartu siirdunud, kus poeg A. rätsepaks õppides omale uue nime võtnud, isa ristinime järgi Jakobson. A. 1844 läks A. J., kes vahepeal oma haridust eriti muusikas usinasti oli täiendanud, Torma köstriks ja klk.-kooliõpetajaks, kus siis J.-i lapsepõlv möödus. Metsarikkas üksikus maakohas üles kasvades omandab J. suure armastuse looduse vastu, mis teda hiljemini sunnib sügavas Vändra metsas omale Kurgja talu ostma ja sinna elama asuma.

J.-i isa oli omal ajal tuntud rahvamees ja oma koguduse poolt väga armastatud. Ta asutas Torma ühe esimesist Eesti pasunakoorest, käis sellega koguni Soomes kontsertreisil, kirjutas mõned eestikeelsed raamatudki, nagu »Josep Haideni ellokäik« (Tartus, 1862), käis läbi J. W. Jannseniga, nii et teda üheks Eesti vanema ärkamisaja tegelaseks tuleb arvata. Ta oli ühes abikaasaga vennastekoguduse liige ja nende lugija Tormas. Seda mõistatuslikum näib tänapäev asjaolu, et C. R. J. noores põlves saksastatud oli ja alles Peterburis prof. Köleri ja teiste sealsete eestlaste mõjul eesti rahvuslaseks kujunes. Tema biograaf M. Martna loeb saksastamise Valga Zimse seminari süüks, kus ta oma kutsehariduse sai, kuid see ei vasta tõele. Zimse oli tuntud läti rahvuslane ja ehkki rüütelkonna seminari direktor, kus saksa keel oli õppekeeleks, ei saksastanud ta meelsuse poolest oma kasvandikke mitte. J.-i saksastumine sündis isamajas Tormas, kus ta ema, sündimiselt küll venelane, kuid pärast saksastatud, kodukeeleks oli võtnud saksa keele, nagu see tol ajal viisiks oli isegi eesti rahvameeste juures, kellede lapsed suurelt osalt kuni uuema ajani saksastusid. Valga seminaris oli J. mõtlejaks inimeseks kasvatatud, kes hiljemini kodumaal ringi vaadates juba ise ebanormaalseks pidi